

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-807/2016. számú ügyben**

Előadó: dr. Fecz Dóra

Az eljárás megindítása

Egy gyermekét egyedül nevelő szülő egy önálló bírósági végrehajtó eljárásával kapcsolatban kérte segítségemet. Panaszában leírta, hogy a volt férje 2011 januárja óta nem fizeti a közös gyermekük javára megállapított gyermektartásdíjat. A panaszos ezért írásban, telefonon és személyesen is megkereste az illetékes bírósági végrehajtót, de nem sikerült vele felvenni a kapcsolatot. Ezután 2011 augusztusában az illetékes gyámhatóságon kérelmezte a gyermektartásdíj megelőlegezését. A hatóságtól azt a tájékoztatást kapta, hogy erre csak akkor van lehetősége, ha igazolja, hogy a kötelezett ingatlanára vezetett végrehajtás eredménytelen volt. A panaszos ezért írásban ismét megkereste a végrehajtót, és kérelmezte a volt férje ingatlanára vezetett végrehajtást. A végrehajtó a kérelmére nem válaszolt, azonban 2013. január 29-én postai úton megküldött részére egy „határozat-szemle” nevű dokumentumot, amely szerint az adós ingatlana a Magyar Állam tulajdonában van, a tulajdonosi jogokat pedig a Nemzeti Eszközkezelő Zrt. gyakorolja. A panaszos továbbra sem kapott gyermektartásdíjat, ezért 2015 januárjában hivatalomhoz fordult. A beadvány alapján felmerült az Alaptörvényben nevesített jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének, illetve azok közvetlen veszélyének a gyanúja. Erre tekintettel az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

Az érintett alapvető jogok

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)
- A hatósági ügyek tisztességes intézése: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bek.)

Az alkalmazott jogszabályok

- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)
- az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának ellenőrzésére irányuló vizsgálatok lefolytatásának részletes szabályairól szóló 25/2015. (II. 25.) Korm. rendelet (R.)

A megállapított tényállás

A panaszos beadványában bírósági végrehajtóként Fodor Tamást jelölte meg. A Magyar Bírósági Végrehajtói Kar honlapján elérhető névjegyzék szerint Fodor Tamás néven két személy is végez önálló bírósági végrehajtói tevékenységet: dr. Fodor Tamás ózdi és Fodor Tamás hevesi és egri illetékességgel.

A vizsgálat eredményessége érdekében 2015. február 27. napján az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és 26. § (2) bekezdése alapján megkerestem az ügyben illetékes Fodor Tamás (3360 Heves, Erzsébet tér 3; Levelezési címe: 3300 Eger, Pf.: 214.) önálló bírósági végrehajtót, és tájékoztatást kértem arra vonatkozóan, hogy a panaszos kérelmére folyamatban van-e gyermektartásdíj behajtására irányuló végrehajtási eljárás, és ha igen milyen végrehajtási cselekményekre került sor, és a végrehajtás eredménytelensége igazolható-e.

Információt kértem továbbá arról is, hogy a panaszos mikor és milyen formában kereste meg a bírósági végrehajtót, és milyen választ kapott a kérdéseire. A válaszadásra 30 napos határidőt tűztem. A végrehajtó a megkeresésre nem válaszolt, ezért 2015. május 15-én kelt levelemben ismételten kértem, hogy kérdéseimre adott válaszáról, illetve az ügygel kapcsolatos álláspontjáról soron kívül tájékoztasson. A megkeresésekre e jelentés kiadásig nem érkezett válasz.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. A törvény 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztisztviselő, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, *önálló bírósági végrehajtó* vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket - ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát - már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A fentiek értelmében az ombudsman vizsgálati jogosultsága egyértelműen kiterjed az önálló bírósági végrehajtó eljárására.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosá az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosá egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során *autonóm, objektív módon, kizárólag alapjogi érvek* felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Álláspontom szerint az ombudsman akkor jár el helyesen, ha következetesen, zsinórmértékként támaszkodik az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint az egyes alapjogi tesztekre.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A testület 9/1992. (I. 30.) AB határozatában részletesen kifejtette, hogy a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák tehát a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.

Az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) AB határozatában leszögezte, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán.

Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését.

Álláspontom szerint a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell.

III. Az ügy tekintetében

Az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Ugyanezen cikk (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az Ajbt. 21. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az alapvető jogok biztosa vizsgálata során a vizsgált hatóságtól az általa lefolytatott eljárással, illetve az eljárás elmulasztásával kapcsolatban adatokat és felvilágosítást kérhet, valamint a keletkezett iratokról másolat készítését kérheti, az alapvető jogok biztosa megkeresésének az általa megállapított határidőn belül eleget kell tenni. A határidő nem lehet rövidebb tizenöt napnál.

A hivatkozott törvényi felhatalmazás alapján kerestem meg az önálló bírósági végrehajtót, akinek válaszadási kötelezettsége ugyancsak a törvényen alapul. Ugyanakkor *az önálló bírósági végrehajtó nem teljesítette válaszadási kötelezettségét, az ügy érdemi kivizsgálásában nem működött együtt, választ többszöri megkeresésem ellenére sem adott. Mindezekre tekintettel alapjogi szempontú vizsgálatomat érdemben nem folytathattam le, a beadványban foglalt kivizsgálása kellő információ hiányában megalapozott eredményre nem vezethetett, az alapjogi visszasság gyanújával összefüggésben megalapozott álláspontot nem fejthettem ki.*

A feladataim ellátásához biztosított lehetséges vizsgálati módszereket az idézett jogszabályhelyek egyértelműen, kétséget kizáró módon meghatározzák. Ezeknek az eljárási szabályoknak a gyakorlati érvényesülése biztosítja, hogy feladat- és hatáskörömet el tudjam látni, mely nem más, mint az alapvető jogok védelme. Amennyiben a megkeresett szerv a törvény által szabályozott formalizált eljárási szabályok alapján kiadott megkeresésemre nem válaszol, akadályoz az Alaptörvényben meghatározott feladatom ellátásában, továbbá lehetetlenné válik, vagy jelentősen megnehezül az adott ügygel összefüggő körülmények felderítése és az annak eredményétől függő intézkedések megtétele.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a megkereséseimben foglalt kéréseim teljesítésének elmaradása akadályoz vizsgálati jogosultságom érvényesítésében, továbbá korlátoz alkotmányos jogköröm gyakorlásában, ezáltal a jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével valamint a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való joggal összefüggő visszasságot okoz.

Szeretném továbbá kiemelni, hogy az érintett végrehajtóval összefüggésben nem ez az első alkalom, hogy hasonló jelenséget tapasztal az alapvető jogok biztosa: az AJB-6123/2012. számú ügyben egy kétgyermekes, hevesi édesanya kereste meg hivatalomat azzal a panasszal, hogy Fodor Tamás önálló bírósági végrehajtó kérésére nem állította ki a végrehajthatás eredménytelenségéről szóló igazolást, és ezért nem tudta kérelmezni a gyermektartásdíj megelőlegezését. Az említett ügyben hivatali elődöm vizsgálatot indított, és tájékoztatást kért a bírósági végrehajtótól, aki a megkeresésre nem válaszolt. A 2014 áprilisában kiadott jelentésemben ezért megállapítottam, hogy a bírósági végrehajtó akadályozott alkotmányos feladatom ellátásában, és ezzel a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének sérelmét idézte elő.

A Vht. 230. § (3) bekezdése szerint az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának rendszeres ellenőrzése az Igazságügyi Hivatal feladata. A Vht. 230. § (4) bekezdése értelmében az Igazságügyi Hivatal a végrehajtó működésének ellenőrzését a Kormány rendeletében meghatározott eljárás lefolytatásával végzi, amelynek keretében a Kormány rendeletében meghatározott időszakonként minden végrehajtó tevékenységének vizsgálatát el kell végezni.

A Vht. 254/I. § a) pontja szerint az Igazságügyi Hivatal ellátja a végrehajtók, végrehajtó-helyettesek és végrehajtójelöltek feletti szakmai felügyeletet, ennek keretében jogosult a végrehajtó működését, ügyvitelét és pénzkezelését ellenőrizni, a végrehajtó iratait és nyilvántartásait megvizsgálni, magatartását ellenőrizni, a tényállás megállapítása céljából a végrehajtás során történt adatigénylésről vezetett adatszolgáltatási, adattovábbítási nyilvántartásokból adatot igényelni, továbbá a végrehajtó által lefolytatott eljárási cselekményen részt venni.

Az Igazságügyi Hivatal által ellátandó ellenőrzés részletes szabályait az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének, hivatali működésének és magatartásának ellenőrzésére irányuló vizsgálatok lefolytatásának részletes szabályairól szóló 25/2015. (II. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) tartalmazza. Az R. 5. §-a értelmében az Igazságügyi Hivatal átfogó vizsgálatot, soron kívüli vizsgálatot, célvizsgálatot és utóvizsgálatot folytathat le.

Az Igazságügyi Hivatal jogértelmezése szerint ezen vizsgálatok nem egyedi ügyek kivizsgálására irányulnak, hanem egy hosszabb időszak alatt keletkezett, nagyszámú iratanyag, továbbá egyes folyamatok komplex áttekintését célozzák. A konkrét panaszügyeket a Vht. 250. § (2) bekezdés 10. pontja alapján a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar intézi, mely vizsgálatokat az önálló bírósági végrehajtó intézkedése ellen benyújtott panaszügyek intézéséről, a panaszügyek felügyeletéről és a fegyelmi eljárások nyilvántartásáról szóló 3/2015. (II. 25.) IM rendelet (a továbbiakban: R2.) rendelkezései szerint folytat le. A panaszügyek intézését a Vht. 254/I. § b) pontja szerint az Igazságügyi Hivatal felügyeli, amely részletes szabályait az R2. 8. §-a tartalmazza.

Tekintettel arra, hogy a rendelkezésemre álló iratok alapján felmerül a végrehajtó eljárásával kapcsolatos visszásság gyanúja, mellyel kapcsolatban feltett kérdéseimre a végrehajtó ismételt megkeresésre sem adott választ, indokoltnak tartom a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar eljárásának kezdeményezését.

Intézkedésem

A jelentésemben megállapított, alapvető joggal összefüggő visszásság megszüntetése és jövőbeni megelőzése érdekében, az Ajbt. 31. §-a alapján felkérem a *Magyar Bírósági Végrehajtói Kar elnökét*, hogy a rá vonatkozó hatásköri szabályok keretei között eljárva

a) intézkedjen annak érdekében, hogy az alapvető jogok biztosa megkeresésének az érintett önálló bírósági végrehajtó a jövőben maradéktalanul eleget tegyen;

b) a konkrét ügy és a végrehajtó eljárása kivizsgálása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Budapest, 2016. január

Székely László sk.